

Сунтаар улууһун үөрэнээччилэрин кэмпириэнсийэтэ

“Сахалыы сана сайдар кэскилэ”

Торума:

Кэмпириэнсийэ сыала — сорууга:

- 1) Үөрэнээччи үлэбэ-хамнаска, дьыалаба-куолуга, общественной олоххо төрөөбүт тылын хомоҕойдук кэпсэтэр, санаатын сааһылаан этэр, суруйар үөрүүбү инэри.
- 2) Саха тылын үөрэбин, тыл культуратын туһунан өйдөбүлү ылыныгыта, литературнай нуорманы билиитэ, төрөөбүт тылын барба баайын сыаналыыра, сатаан туһаныгыта.
- 3) Ийэ тылын баайынан, кэрэтинэн киэн тутуннарыы, төрөөбүт тыла сайдарын туһугар туруулаһарга ыннырыы, кэлэр көлүөнэбэ тириэрдэр ытык иэстээбин өйдөтүү.
- 4) Саха тылын чинчийбит, чинчийэр учуонайдар тустарынан билии, билсипиннэри.
- 5) Оҕо айар көңүл дьобуруун сайыннарыы.

Кэмпириэнсийэ тэрийээччилэрэ: «Сунтаар улууһун үөрэбириитин салалтата», «Сунтаар 3 №-х орто уопсай үөрэхтээһин оскуолата».

Кыттааччылар: 5 – 11 кылаас үөрэнээччилэрэ.

Кэмпириэнсийэ хайысхалара:

I. Ийэ тылбыт төрүт дорҕооно: таба санарыы уонна суруйуу. Сунтаар дьонун сахалыы саҕатын уратыта (диалект тыллар, интонациябыт). Билингги кэмгэ сахалыы таба санарыы уонна суруйуу туругун (үөрэнээччилэр уонна эдэр ыччат саҕатын) чинчийии. Сахалыы таба суруйарга уонна санарарга үөрэтэр ньымалар. Кирири тылы сахатытан санарыы уонна суруйуу үтүө холобурдарын чинчийии.

II. Төрөөбүт тылбыт интэриниэт эйгэтигэр. Интэриниэт эйгэтигэр саха тылын сайыннарар бырайыактары чинчийии (яндекс тылбаасчыт, сахалыы саайтар, сыһыарыылар (приложение), социальнай ситимнэр, сахалыы үлэлиир блогердар, Сахалыы Бикипидьийэ сайдыбыт устуоруйата, о.д.а., Сахалыы Бикипидьийэбэ анаан Сунтаар улууһун туһунан араас научнай-популярнай тиэкисэри суруйуу. Саха тылын интэриниэт ситимигэр сайыннарар бырайыактары көмүскээһин (холобур, тылы байытыы, төрөөбүт тылы үөрэтии, сахалыы билии-көрүү).

III. Мин тылым – көтөр кынатым. Сахалыы, нууччалыы уонна омуктуу көңүллүк санарар дьон олоххо ситиһиилэрин чинчийии. Хас да тылы билии албастара уонна кистэлэннэрэ. Дьэ кэргэн төрөөбүт тылын байытар уонна харыстыыр үтүө үгэһэ. Атын дойдуга, омук сиригэр олохсуйбут саха дьоно төрөөбүт тылыгар сыһыана. Ийэ тылтан тэи киһи дьылбатыгар сабыдыала. Аныгы олоххо киһи бэйэтэ сахалыы саҕатын сайыннарар уонна харыстыыр ньымалара.

IV. Сахалыы уус-уран айымньы – төрүт тыл уонна өй-санаа биһигэ. Сахалыы элбэх айымньыны аахпыт дьон олоххо ситиһиитэ. Оҕолор сөбүлээн ааһар айымньылары. Сунтаар дьонун санаатын чинчийэн, саха литературатын бастың айымньыларын быһаарыы. Уус-уран айымньы тыла-өһө. Бөһүөлэккэ оҕолор уонна улахан дьон сахалыы кинигэни, хаһыаты, сурунаалы

аабылларын туруга уонна кэскилэ. Дьэ кэргэн, оскуола уонна бөһүөлөк бибилэтиэкэтигэр сахалы кинигэ пуондатын туруга уонна кэскилэ. Сахалы кинигэ кэскилин кэнэтии. Аабааччы туох туһунан аабыан баарарый?

V. **Саха тылын сайдытыгар Сунтаар дьонун кылаата.**

VI. **«Айар кут аргыстаах».** Айымньылаах үлэ хайысхата. Төрөөбүт тыл туһунан хоһоон, эссе суруйуу тутулар.

Кэмпириэнсийэ кытты: саха тылынан.

Кэмпириэнсийэ ытыллытын олуга:

1. Кэмпириэнсийэбэ бэйэ научнай – чинчийэр үлэтэ биһирэнэр. Бэйэ чинчийиитэ, тиэмэни арыһыта, матырыаалы билэрэ сыаналанар.
2. Сайаапканы уонна үлэ тезисин **тохсунньу ый 18 күнүгэр 2022 сыл** диэри маннык электроннай аадырыска ылабыт: ssosh3@mail.ru
3. Дагылаат ирдэбилэ (А4 формат, шрифт 12, Times New Roman, сахалы шрифт, интервал-1,5 стр). **Үлэ кээмэйэ бэйэ көрүүтүн суруйуутунан. Тезис (үлэ сүрүн ис хоһооно) кээмэйэ – 2-3 стр.**

Финансовай усулуобуйата:

1. Тэрийээччилэр кэмпириэнсийэ ытыллытын уонна кыайыылаахтары наараадалааһын үбүн быһаараллар.
2. Кэмпириэнсийэбэ кытты иһин төлөбүр – **100 солк.**

Түмүк таһаары уонна наараадалааһын.

1. Хайысханан (секциянан) үлэ түмүгүн дьүүлүгү сүбэ таһаарар, кыайыылаахтары быһаарар уонна боротокуол онорор.
2. Кыайыылаахтар Лауреат, I, II, III степеннээх дипломнарынан наараадаланаллар. Үөрэнээччилэр секциялара кыттааччы ахсааньтан көрөн II бөлөххө араһыан сөп: I бөлөх – 5-8 кыл., II бөлөх – 9-11 кыл. Кэмпириэнсийэ кыттааччыларыгар «Туоһу сурук» (сертификат) бэриллэр.